

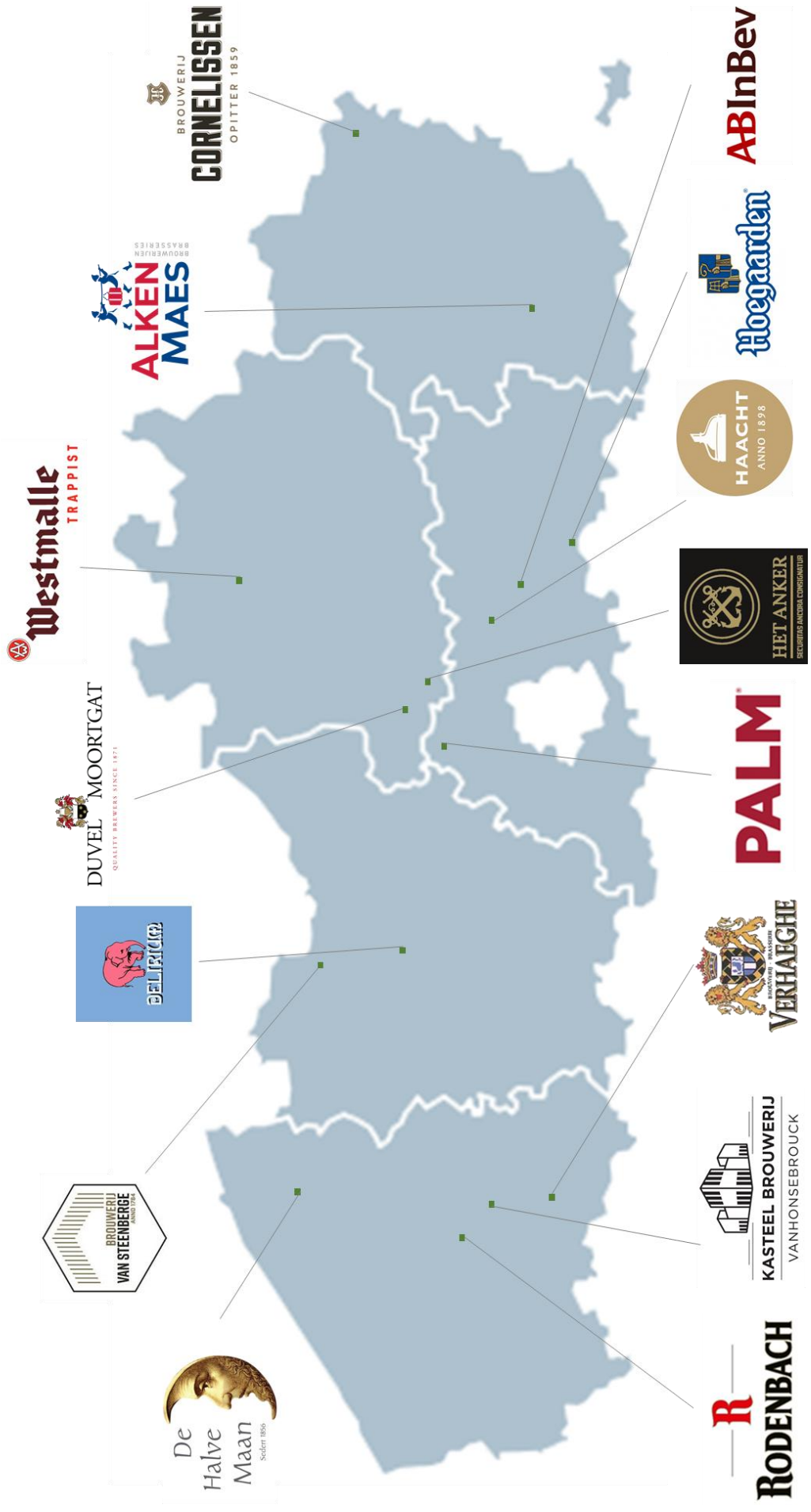

Green Deal 003 Brouwers

**GREEN
DEAL**

BROUWERS

Voortgangsrapport 2020

De Halve Maan
Sinds 1866

Westmalle
TRAPPIST

DUVEL MOORTGAT
QUALITY PROGRESS SINCE 1871

ALKEN MAES
BROUWERIJEN

BROUWERIJ
CORNELISSEN
OPITTER 1859

R
RODENBACH

KASTEEL BROUWERIJ
VANHONSEBROUCK

PALM

Hoegaarden

AB InBev

1. INLEIDING

Het is een open deur intrappen door te zeggen dat 2020 een vreemd jaar was. De coronapandemie heeft de normale gang van zaken op zijn kop gezet. De uitdagingen waar onze maatschappij mee geconfronteerd werd, zijn existentieel. Dit geldt ook voor de brouwerijsector die door de maatregelen hard en rechtstreeks getroffen werden. Dit heeft ertoe geleid dat de werkzaamheden rond deze Green Deal anders gelopen zijn dan we voorzien hadden.

Dit voortgangsrapport presenteert de resultaten van het tweede jaar van deze Green Deal. We brengen inzichten over de besparingsresultaten op twee jaar tijd en de acties die de het laatste jaar zijn ondernomen. We bespreken de gevolgen van de coronapandemie op de brouwerijen en behandelen andere knelpunten.

Dat onze brouwerijen gemotiveerd zijn om een succes te maken van deze Green Deal, blijkt eens te meer uit het feit dat ze instemden met het verlengen van dit initiatief met één jaar. Op die manier kan de vertraging die we hebben opgelopen in het tweede jaar gecompenseerd worden. We hopen dat het derde jaar van deze Green Deal dan ook helemaal anders mag verlopen en dat we onze bijeenkomsten productief (en al proostend) kunnen voortzetten.

2. MIJLPAAL

Na een succesvol eerste jaar waarin we drie Lerend Netwerken hielden, wilden we die lijn doortrekken in 2020. Er stonden twee Lerend Netwerken op het programma met telkens een bezoek aan de brouwerij van de gastheer. Het tweede jaar van de Green Deal zal slechts één bijeenkomst van het Lerend Netwerk op de teller hebben staan.

2.1 Vierde Lerend Netwerk november 2020 (digitaal)

Het Lerend Netwerk werd op 26 november gehouden via een online meeting. Het doel van deze bijeenkomst was om de draad binnen deze Green Deal weer op te nemen. De resultaten van de eerste tussentijdse meting werden besproken samen met de impact van de coronapandemie op de brouwerijen en het waterverbruik.

Foto 1: Screenshot vierde Lerend Netwerk (26/11/2020)

Op basis van de input van het vorige voortgangsrapport werden twee knelpunten behandeld: meten en CIP-installaties. Het aspect 'meten' werd vorm gegeven aan de hand van een voorafgaande online bevraging van de brouwerijen. De resultaten van die bevraging en bijkomende vragen waren het startpunt voor de discussie tijdens het Lerend Netwerk waar plaats was voor verduidelijkingen en een boeiende uitwisseling tussen de deelnemende brouwerijen. Voor het punt rond CIP-installaties, werden twee getuigenissen gebracht door brouwerijen Haacht en Vanhonsebrouck. Daarnaast lichtte leverancier Endress+Hauser hun aanpak toe en presenteerde suggesties. De aspecten rond 'meten' en 'CIP' worden verder uitgewerkt onder 4.2.

2.2 De Green Deal *in the picture*

Naar aanleiding van het eerste voortgangsrapport, publiceerden Fevia¹ en Vlakwa² een artikel over de vorderingen van deze Green Deal. Daarnaast bracht het vakblad Aquarama³ in september 2020 een focus-dossier uit waarin getuigenissen van verschillende deelnemende brouwerijen werden opgenomen.

Foto 2: Voorblad 'Focus Green Deal' (© Aquarama)

In het kader van de verdere bekendmaking van het Green Deal-instrument werd een promotiefilm opgenomen bij Brouwerij Cornelissen. Hierin bracht Jef Cornelissen, CEO van Brouwerij Cornelissen, een getuigenis⁴ over zijn motivatie om in de Green Deal te stappen.

Foto 3: Screenshot uit filmpje 'Green Deal Brouwers: Jef Cornelissen, CEO van Brouwerij Cornelissen in Opitter' (© Vlaams overheid)

¹ <https://www.fevia.be/nl/nieuws/vlaamse-brouwers-werken-samen-verder-aan-een-duurzamer-watergebruik>

² <https://vlakwa.be/nl/nieuws/green-deal-brouwers-springen-duurzaam-om-met-water> en <https://vito.be/nl/nieuws/minder-water-gebruiken-voor-even-lekker-bier>

³ <https://www.aquarama.be/nl/artikels/item/468/brouwerijen-maken-positieve-balans-op-van-green-deal>

⁴ <https://omgeving.vlaanderen.be/getuigenissen-over-de-green-deals>

3. GEVOLGEN CORONAPANDEMIE

De coronapandemie heeft de normale bedrijfsvoering ernstig verstoord. Niet-essentiële bedrijven moesten door de maatregelen tijdelijk sluiten en sommige personeelsleden vielen uit door ziekte. Hoewel de brouwerijen behoorden tot een essentiële sector zagen ook zij een belangrijke impact door corona. De horeca was namelijk een van de hardst getroffen sectoren waardoor de brouwerijen een belangrijke afzetmarkt zagen verdampen. Dit had tot gevolg dat het productievolume en de productmix veranderden. Ook trad er tijdelijke werkloosheid op binnen de brouwerijen. Daarenboven houden onzekere tijden ook in dat geplande investeringen, waaronder waterbesparende investeringen, *on hold* werden gezet.

Veel brouwerijen moesten dus noodgedwongen hun **productievolume verlagen**. Brouwerijen moesten kortere productieruns draaien waardoor het rendement qua waterverbruik minder goed is. Bepaalde machines en installaties werken immers optimaal bij voldoende volume. Hoewel er minder bier werd gebrouwen, leidde dit niet tot minder spoel- en kuiswerk. Brouwprocessen die doorgaans constant werden uitgevoerd, konden nu onvoldoende draaien waardoor er tussentijdse reinigingen moesten gebeuren. Deze vereisen natuurlijk extra water dat bij een continue brouwproces niet nodig is. Ook bepaalde deelprocessen moesten draaiende gehouden worden waardoor er relatief gezien meer water werd verbruikt per liter gebrouwen bier.

Door de tijdelijke sluiting van de horeca moesten er minder vaten worden afgevuld en werd er verhoudingsgewijs meer afgevuld op fles en blik. Deze **wijziging in de productmix** leidt tot een verhoogd waterverbruik. Het reinigen van vaten vergt immers verhoudingsgewijs minder water in vergelijking met flessen (stijging specifiek waterverbruik).

De gevolgen van de coronapandemie op het waterverbruik zullen zichtbaar zijn in het derde voortgangsrapport van deze Green Deal.

Brouwerijen in actie voor handgels

De coronapandemie heeft iedereen in snelheid gepakt waardoor er een tekort aan beschermend en ontsmettend materiaal ontstond. Zo dreigde er ook een tekort te komen aan desinfecterende handgels. Dankzij een tijdelijke toelating om handgels te produceren, sprongen voedingsbedrijven in de bres om het dreigend tekort op te vangen.⁵

Ook enkele brouwerijen uit deze Green Deal engageerden zich om handgels te produceren. De brouwerijen Alken-Maes en AB-Inbev produceerden handgels die ze verdeelden aan de bevolking en zorginstellingen. Op die manier droegen zij hun steentje bij in de strijd tegen het virus. Een knap initiatief!

⁵ Persbericht Belgische Brouwers (maart 2020): <http://www.belgianbrewers.be/nl/nieuws/covid-19/article/brouwerijen-helpen-het-tekort-aan> en persbericht Fevia 07/04/2020, <https://www.fevia.be/nl/pers/1-miljoen-liter-ontsmettende-handgel-dankzij-goede-samenwerking-tussen-overheid-en-industrie>

Foto 4: Handgels en levering (© Alken-Maes)

4. RESULTATEN EN ACTIES

In dit hoofdstuk worden de eerste resultaten van de Green Deal besproken (4.1) en wordt een overzicht gegeven van de uitvoering van de acties (4.2).

4.1 Doelstellingen Green Deal: eerste tussentijdse meting

Het doel van deze Green Deal is om de waterconsumptie van de brouwerijen te verduurzamen. Dit kan worden uitgesplitst in twee sporen:

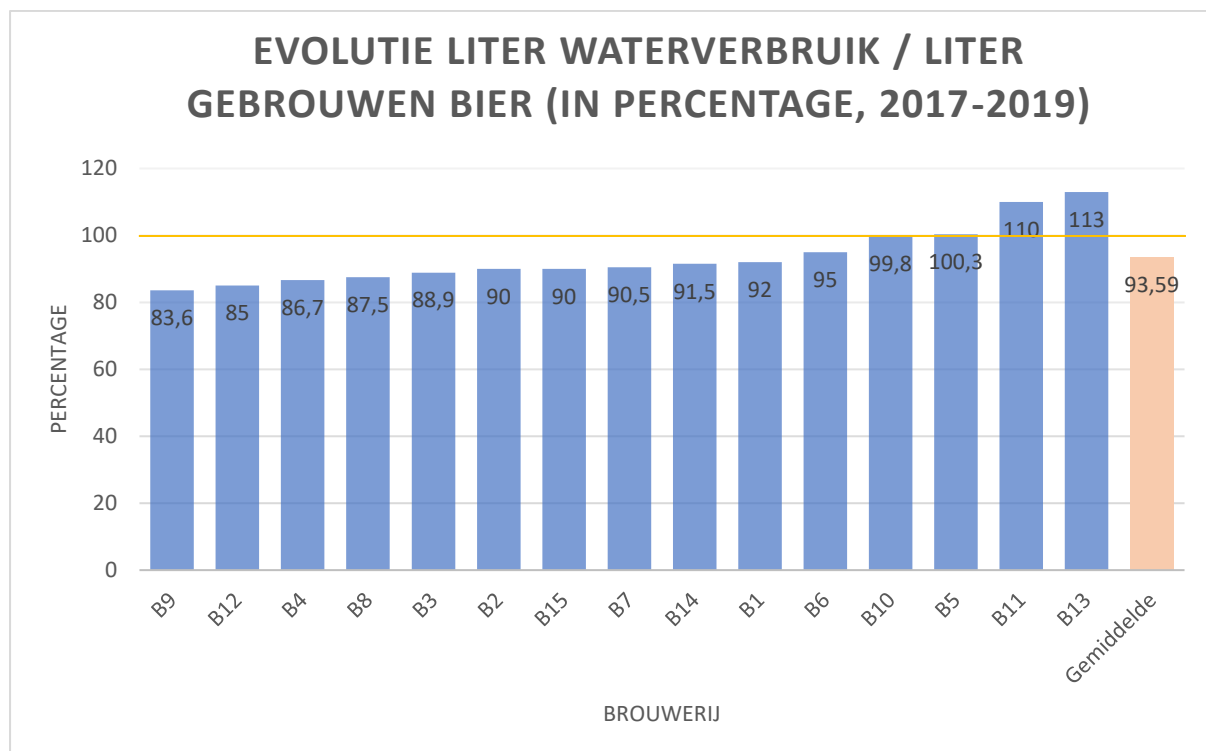
- Maatregelen om waterverbruik te verminderen
Het gaat hierbij over puur waterbesparende maatregelen die inspelen op de doelstelling om het **aantal liter water per liter gebrouwen bier te verminderen**.
- Maatregelen ter vermindering van het gebruik van grondwater uit watervoerende lagen in ontoereikende kwantitatieve toestand
Hierbij is het de bedoeling om een waterbron zoals grondwater dat in ontoereikende kwantitatieve toestand is, te **vervangen door andere waterbronnen**. Dit om onze watervoorziening in de toekomst te kunnen blijven vrijwaren.

In het eerste deel van dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de eerste tussentijdse meting na de initiële nulmeting van 2017-2018 (afhankelijk van het jaar waarin de brouwerij is ingestapt in de Green Deal). De periode van rapportering is het productiejaar 2019. Dit betekent dat de effecten van de productiedaling en productmixwijziging als gevolg van de pandemie nog niet zichtbaar zijn. In het derde voortgangsrapport wordt verwacht dat het waterverbruik per liter bier zal toenemen.

4.1.1 Maatregelen om waterverbruik te verminderen

Aan de start van de Green Deal hebben de deelnemende brouwerijen een nulmeting gemaakt aan de hand van een door de stuurgroep opgemaakte template. In september 2020 werd gevraagd een update te geven voor de periode 2019. In de onderstaande grafiek (Grafiek 1) wordt de

besparing per brouwerij geanonimiseerd weergegeven, samen met het gemiddelde over alle deelnemende brouwerijen. De besparing is uitgedrukt in percentage besparing in liter waterverbruik per liter gebrouwen bier. Als basis geldt de nulmeting (100%).

Grafiek 1: Evolutie waterverbruik per liter gebrouwen bier (in percentage, 2019 ten opzichte van 2017, 2017 = 100)

Belangrijk om hierbij op te merken, is dat de verschillende brouwerijen van deze Green Deal een verschillende voorgeschiedenis hebben. Zo zijn er brouwerijen die reeds voor de start van de Green Deal, grote inspanningen hebben geleverd om hun waterverbruik terug te dringen. De resultaten van die inspanningen zijn niet opgenomen in deze grafiek. Andere brouwerijen stonden minder ver wat maakt dat hun inspanningen in verhouding groter lijken. De deelnemende brouwerijen mogen zich onderling in een andere fase van hun waterbesparing bevinden, ze engageren zich allen voor hetzelfde doel: een verdere reductie van hun waterverbruik. Het is niet het doel om onderling een vergelijking te maken, maar eerder om de individuele evolutie in kaart te brengen.

Door deze reductie in waterverbruik per liter bier kan gesteld worden dat er in totaal netto 289.080m³ minder water⁶ werd verbruikt in 2019 (obv de productiecijfers) dan indien men had blijven werken met een specifiek waterverbruiksniveau (L water/L bier) zoals in 2017 of 2018.

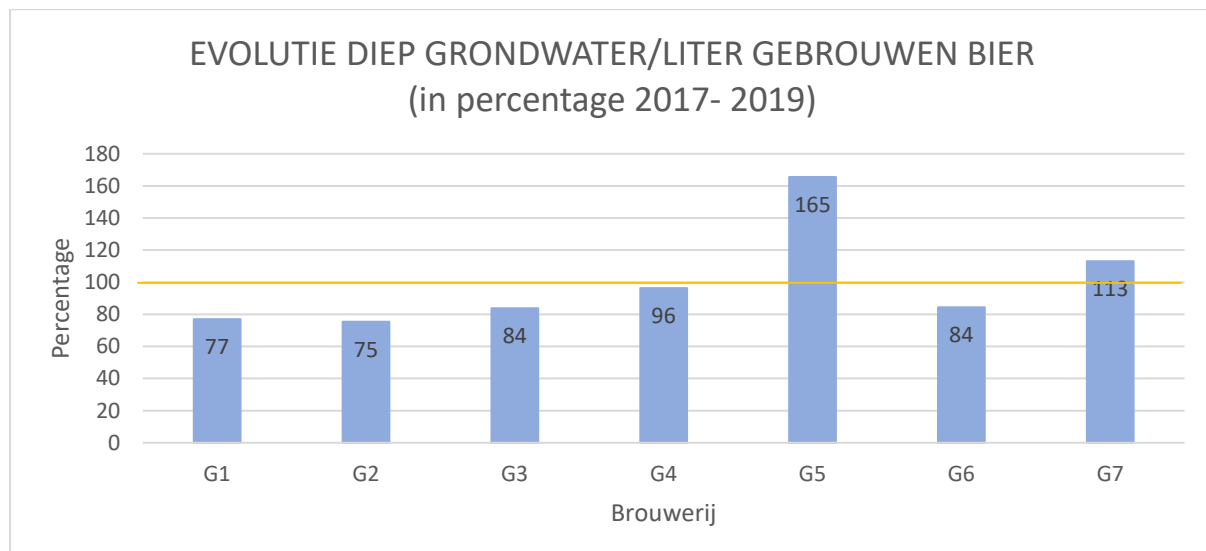
4.1.2 Vervangen van waterbronnen

Naast waterbesparing, houdt een duurzame waterconsumptie eveneens het terugdringen van het gebruik van grondwater uit watervoerende lagen in een ontoereikende kwantitatieve toestand in. Algemeen gesproken wordt hierbij gekeken naar het terugdringen van het gebruik van diep

⁶ Dit komt overeen met het gemiddeld jaarverbruik water van 2780 gezinnen van drie personen.

grondwater (ook gespannen grondwater genoemd). Zeven van de vijftien deelnemende brouwerijen capteerden bij de start van deze Green Deal uit diep grondwater.

In de onderstaande grafiek (Grafiek 2) wordt de afbouw van diep grondwater voor deze zeven brouwerijen geanonimiseerd weergegeven. De afbouw is uitgedrukt in percentage besparing diep grondwater in liter waterverbruik per liter gebrouwen bier. Als basis geldt de nulmeting (100%).

Grafiek 2: Evolutie diep grondwater per liter gebrouwen bier (in percentage, 2019 ten opzichte van 2017, met 2017 = 100)

De meeste brouwerijen konden met deze tussentijdse meting een daling realiseren van het gebruik van diep grondwater per liter gebrouwen bier. Bij één brouwerij werd wel een aanzienlijke relatieve stijging opgetekend, maar hierbij dienen we op te merken dat dit absoluut gezien over lage cijfers gaat. Over de zeven brouwerijen samen werd in totaal 165.661 m³ minder diep grondwater werd gebruikt (op basis van de productiecijfers) dan indien men had blijven werken met een specifiek waterverbruiksniveau (L diep grondwater/L bier) zoals in 2017 of 2018.

Drie van deze brouwerijen capteren specifiek uit actie-of waakgebieden. Deze gebieden vragen nodige aandacht omdat in deze gebieden het diep grondwater zich in een ontoereikende toestand bevindt (actiegebied) of waar de druk hoog is en er risico's bestaan dat de toestand ontoereikend wordt bij toenemende druk (waakgebied). Specifiek voor deze gebieden tonen de cijfers aan dat er in totaal 67.948 m³ minder diep grondwater gebruikt werd (op basis van de productiecijfers) dan indien deze drie brouwerijen hadden blijven werken met een specifiek waterverbruiksniveau (L diep grondwater/L bier) zoals in 2017 of 2018. Dit is een gunstige evolutie.

Bovenstaande resultaten vloeien voort uit de genomen acties (zie 4.2. – Uitvoering acties) waarbij naast efficiënter watergebruik ook wordt ingezet op alternatieve waterbronnen (hergebruik, regenwater, ondiep grondwater).

4.2 Uitvoering van de acties

4.2.1 Meten en opvolgen

De bevraging rond 'meten' voorafgaand aan het vierde Lerend Netwerk toont dat de meeste brouwerijen het waterverbruik kennen tot op het niveau van een productie-eenheid of deelproces en dat sommigen het waterverbruik zelfs tot op een detailniveau kennen. De debietmeters zijn bij de brouwerijen veelal een combinatie van analoge en digitale meters, waarbij het grootste deel

van de brouwerijen deze digitale meters al met een gecentraliseerd dashboard opvolgt. De waterbalans wordt in de meeste gevallen wekelijks of maandelijks opgevolgd. Veel brouwerijen hebben nog concrete plannen omtrent meten, ofwel door een uitbreiding van de meetinfrastructuur ofwel door in te zetten op een betere verwerking van de meetgegevens. Bij een partner een rioolinspectie uitgevoerd met het oog op het scheiden van regenwater en afvalwater. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van de metingen.

Ook in 2019 werden acties ondernomen rond meten. Twee brouwerijen plaatsten afgelopen jaar bijkomende debietmeters. Eén maakte ook bijkomende dashboards aan per deelverbruiker, afdeling, productielijn. Eén volgde het waterverbruik beter om na te gaan waar er water kan bespaard worden.

Knelpunten die aangegeven werden in verband met de opmaak van een waterbalans zijn meters die afwijkende resultaten geven (vb. door vervuiling, verschillen tussen digitale en analoge meters...); de inschatting van meetfouten, verdamping of andere verliezen. Anderzijds werd ook aangegeven dat een exact juiste waarde niet overal vereist is: soms zijn het vooral de veranderingen in trends die nuttige signalen geven met betrekking tot de opvolging van het waterverbruik. Voor bepaalde meters (vb. lozing, oppompen grondwater...) is een correcte waarde dan weer wel belangrijk. Tijdens het Lerend Netwerk werd verder uitgewisseld over de manier waarop de metingen worden opgevolgd, het onderhoud van meters, de koppeling met andere gegevens ...

4.2.2 Inname en aanmaak proceswater

Een deelnemende partij bestudeert momenteel de mogelijkheden voor het plaatsen van een nieuwe ontijzeraar met het zicht op de aanmaak van proceswater. Door te investeren in nieuwe anion/kation harsen in de waterbehandeling, wil een andere brouwerij door minder regeneraties minder water verbruiken en het chemicaliënverbruik terugdringen.

4.2.3 Acties rond CIP⁷

Binnen de brouwerijen wordt ingezet op het optimaliseren van de CIPs. Deze worden geoptimaliseerd in functie van tijd (verkorten van productieonderbrekingen) met een positieve impact op het verbruik van water, elektriciteit, stoom en reinigingsmiddelen. Hierbij wordt onder andere ingezet op **SMART CIP** waarbij een softwaremodule het proces gedetailleerd opvolgt op basis van metingen van temperatuur, geleidbaarheid en debiet. Via een dashboard worden verschillende analyses gepresenteerd: duurtijd van de CIP, trends van temperatuur, druk en geleidbaarheid; verbruik van reinigingsmiddelen; microbiologische cijfers; vergelijking van de lopende CIP met vorige CIPs alsook met de Golden CIP (de meest optimale CIP) ...

Dergelijke analyses maken inzichtelijk hoe goed de CIP verlopen is alsook hoeveel potentieel er nog is tot besparing. Eén van de deelnemende brouwerijen gaf alvast aan dat door het implementeren van SMART CIP er een waterbesparing van 20% kon worden gerealiseerd op het niveau van het CIP-proces en er nog een potentieel is van een bijkomende 10% besparing.

⁷ CIP staat voor Cleaning In Place en is een gebruikte techniek uit de procestechniek waarbij een productiedeel (object) automatisch gereinigd wordt zonder dat het object of delen daarvan gedemonteerd, verplaatst of uit elkaar gehaald dient te worden. CIP is een standaardtechniek in de voedingsindustrie.

Een goede opvolging van de procesparameters (in het bijzonder de conductiviteit) laat alvast toe om de omslagpunten tussen de verschillende spoelfases van het CIP-proces fijner af te stellen. Hierdoor kunnen tussen- en na-spoelingen ingekort worden en kunnen mengfases gerecupereerd worden.

Naast acties gericht op het proces, wordt er ingezet op het gebruik van andere CIP-producten. Zo worden bijvoorbeeld **zuren met een desinfecterende werking** gebruikt waardoor het aantal spoelfases in het CIP-proces kan worden teruggebracht. De deelnemende brouwerijen zijn vragende partij om meer inzicht te krijgen in de impact van verschillende desinfecterende middelen op het waterverbruik tijdens het CIP-proces.

Daarnaast wordt ingezet op nieuwe types van **sensoren** om tot een optimale fasescheiding te komen. Voor de overgang water/CIP-vloeistof wordt best gewerkt op conductiviteit, maar voor het opvolgen van de overgang bier/water kan bijvoorbeeld gewerkt worden met optische sensoren. Er kan ook worden ingezet op *build-up* monitoring sensoren om de CIP aan te sturen alsook sensoren om de **steriliteit** op te volgen. Deze laatste is niet onbelangrijk aangezien kwaliteit en voedselveiligheid op de eerste plaats komen, maar die sensortechnologie staat nog in de kinderschoenen. Een van de brouwerijen gaf alvast aan dat de waterbesparende maatregelen deels moesten teruggeschroefd worden omdat na een tijd toch blijkt dat de reiniging niet optimaal is/blijft. Er zijn in deze limieten aan waterbesparing.

Een belangrijk aandachtspunt is tevens het **kalibreren** en **verifiëren** van de meetapparatuur. Door in te zetten op verificatie van de meetapparatuur kan de frequentie, en hierbij ook de kostprijs, voor kalibratie sterk terug gebracht worden. Finaal werd tussen de brouwerijen kennis gedeeld over hoe een dergelijk proces in het kader van het **autocontrolesysteem** het best kan gevalideerd worden.

4.2.4 Aanpassingen van het brouwproces

Enkele brouwerijen hebben een investering gedaan in nieuwe vaten- en flessenlijnen en hebben waterbesparingssystemen geïnstalleerd. Dit vereist niet alleen het in gebruik nemen van deze installaties, maar ook het op punt stellen van het waterverbruik. De verwachting is dat de brouwerijen in de loop van 2021 de resultaten van deze ingrepen weerspiegeld zien in hun waterverbruik.

Andere acties zijn gericht op het verminderen van waterverbruik van spoelmachines of onderzoek naar de optimalisatie hiervan. Ook de stoomketelspui, blikkenpasteur en het voorwarmen van de suikerleiding vormen onderdeel van de zoektocht naar watervermindering. Bij een deelnemende partij werd een test uitgevoerd om CO₂ te gebruiken in plaats van water om de BMF-filter leeg te drukken. Enkele acties waren gericht op het herstellen van lekken op de piping in de hele brouwerij.

4.2.5 Waterzuivering en hergebruik van gezuiverd water

Waterzuivering en hergebruik van (gezuiverd) water blijft een belangrijk potentieel inhouden voor de brouwerijen om water te besparen. Zo wordt er geïnvesteerd in nieuwe waterhergebruiksinstallaties op het effluent van de waterzuivering bij een brouwerij. Een andere brouwerij heeft recuperatiewater van de rinser naar de flessendouche kunnen realiseren.

Bij een derde brouwerij werd de omgekeerde osmose installatie ontdebeld zodat het hergebruik verder kan stijgen. Een verdere verfijning van de optimalisatie van het recupwaterverbruik is hier nog nodig. Een vierde brouwerij heeft meer verbruikers aangesloten op het omgekeerde osmose netwerk (recupwater). Bij een vijfde brouwerij werd in 2019 de opvang en het hergebruik van het permeaat volledig in gebruik genomen. Tot slot is er nog een brouwerij die onderzoek/testen heeft verricht naar de haalbaarheid van recuperatie van effluent door ultrafiltratie en omgekeerde osmose.

4.2.6 Aanwenden van alternatieve waterbronnen

Het inzetten van extra hemelwater is een belangrijk actiepoint van een brouwerij. Hier hielp de *lockdown* op een onverwachte manier: door het stilvallen van de productie was er ruimte om de site open te breken en vernieuwing van de riolering van zowel afval- als regenwater door te voeren. Helaas werd het plaatsen van de debietmeter over het hoofd gezien waardoor het regenwater nog niet in gebruik is genomen. Zodra dit euvel verholpen is, staat deze brouwerij klaar om regenwater in te zetten.

4.2.7 Organisatie, personeel en sensibilisering

Geen resultaten op dit moment gelet op de omstandigheden van 2020.

4.3 Overzicht stand van zaken acties

In onderstaande tabel (Tabel 1) wordt een overzicht gemaakt van de stand van zaken van de acties. Het is een herneming van de tabel uit het eerste voortgangsrapport waarbij aangegeven wordt hoeveel brouwerijen actie hebben ondernomen in de verschillende jaren rond bepaalde types van acties.

Actie	Aantal bedrijven/vestigingen die deze actie hebben opgenomen	Acties ondernomen in 2019	Acties ondernomen in 2020
Monitoring energie en waterverbruik / automatisering / waterbalans	10	7	3
Optimalisatie CIP proces / reinigingsprocedures	8	6	3
Onderzoek / gebruik recuperatiewater	7	3	4
Membraanfiltratie / omgekeerde osmose	5	3	4
Optimalisatie installaties	5	5	4
Aanpassing wortkoeler / centrifuges / damprecuperatie	4	-	-
Nieuwe vuller / flessenlijn-vatenlijn	3	2	4
Gebruik hemelwater	3	1	1

- Recuperatie regeneratiewater ontijzeraars/waterbehandeling inkomend water	1 – 2	1	2
- Extra buffertanks voor recupwater en putwater		1	-
- Wzi / anaerobie		2	1
- Nieuwe spoelmachine		3	2
- Verhogen temp bier in pasteurs / glycolkoeling tunnel pasteur		2	1
- Koelwaterskid voor biercentrifuges			
- Aanpassing gistingstanks			
- Warmterecuperatie afvalwater			
- Bierfilter		1	

Tabel 1: Overzicht acties en het aantal brouwerijen dat deze acties opgenomen hebben in 2019 en 2020

5. KNELPUNTEN EN OPPORTUNITEITEN

Brouwerijen zijn er in eerste instantie op gericht om topproducten te maken. Kwaliteit staat dan, samen met voedselveiligheid, ook onbetwist op nummer één. De ervaring van enkele brouwerijen leert dat er **limieten zijn aan waterbesparende maatregelen**. Zo gebeurt het dat sommige maatregelen deels moeten worden teruggeschroefd omdat na enige tijd duidelijk wordt dat de reiniging niet optimaal is of blijft (zie ook 4.2.3).

De bijkomende kosten in extra steriefilters om water te hergebruiken, in groot contrast met de kostprijs van vers water. Bij sommige brouwers is de waterzuivering soms ver gelegen van de productie. Daardoor is de aanleg van een distributienetwerk noodzakelijk om aan te kunnen sluiten op de productie. Dit is in sommige gevallen niet vanzelfsprekend en vergt veel tijd. Daarenboven staan momenteel, omwille van de pandemie, veel **investeringen on hold**.

Tijdens het Lerend Netwerk werd de vraag opgeworpen om meer inzichten te krijgen over welke fases in het brouwproces het meest interessant zijn om waterbesparing door te voeren. Zo kunnen we de meest relevante inzichten van de deelnemers aan de Green Deal samenbrengen om het **potentieel voor waterverbruik** te maximaliseren. Dit zal als thema worden uitgewerkt in het derde jaar van de Green Deal.

Zoals eerder aangehaald, zijn de geplande activiteiten van 2020 niet allemaal kunnen doorgaan. Zo zijn er enkele knelpunten uit het voortgangsrapport van 2019 niet behandeld geweest. Deze punten worden verder opgenomen tijdens het derde jaar van de Green Deal.

6. VERLENGING GREEN DEAL

Tijdens het tweede jaar van de Green Deal zijn verschillende acties noodgedwongen op een zijspoor gezet. Eerder werd beschreven dat verwacht wordt dat de gevolgen van de coronapandemie een negatief effect zullen hebben op de doelstellingen van de Green Deal. Dit heeft tot gevolg dat de doelstellingen gedurende de looptijd van de Green Deal moeilijker te behalen zijn. De stuurgroep deed daarom de suggestie om de Green Deal te verlengen met één jaar zodat er (nog) beter werk kan worden gemaakt van de doelstellingen.

Deze suggestie werd voorgelegd aan de deelnemende brouwerijen tijdens het vierde Lerend Netwerk. Daarin werd gauw duidelijk dat de brouwerijen een verlenging van de Green Deal Brouwers een goede zaak vonden. Zo is het voorziene eindpunt van deze Green Deal nu september 2023.

7. STUURGROEP

De stuurgroep van de Green Deal Brouwers staat in voor het dagelijks bestuur van deze Green Deal. Hun taak bestaat uit het opvolgen van de werkzaamheden, het bijstaan van de deelnemende brouwerijen en de organisatie van de verschillende bijeenkomsten. Deze stuurgroep bestaat uit volgende deelnemers:

- Annik Cools (VMM)
- Liesje De Schamphelaire (Fevia Vlaanderen)
- Lambert De Wijngaert (Belgische Brouwers)
- Dirk Halet (Vlakwa)
- Luc Van Geert (Departement Omgeving)
- Kristof Rubens (Departement Omgeving)

8. SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Deze Green Deal draagt onder meer bij aan de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen.

